

Jak minimalizovat nákazová rizika při zacházení s inseminačními dávkami skotu

Sperma může být zdrojem bakteriálních a virových nákaz. Inseminační dávky skotu mohou být zdrojem nákaz, které mohou zapříčinit zhoršení nákazové i ekonomické situace v chovu. Je nezbytné pořizovat inseminační dávky pouze z prověřených chovů, od prověřených zvířat ze schválených zařízení.

Co je bezpečná inseminační dávka?

- Bezpečná inseminační dávka je taková, která je vyprodukovaná zdravým zvířetem ve schváleném plemenářském zařízení, kde je veterinárním dozorem garantovaná bezpečnost inseminační dávky z nákazového hlediska.
- Nakupujete-li inseminační dávky ze zemí EU, musí být jejich producenti na oficiálním seznamu schválených plemenářských zařízení:
https://ec.europa.eu/food/animals/live_animals/approved-establishments_en.
- Pouze legální cestou vyprodukované, skladované a obchodované inseminační dávky, plně pod veterinární kontrolou, jsou bezpečné z nákazového hlediska.

Co minimalizuje nákazová rizika při produkci a manipulaci se spermatem?

- Sperma během odběru, ošetření a skladování nesmí přijít do styku se spermatem pocházejícím od plemeníků z jiných inseminačních stanic.
- V inseminační stanici nesmí být zpracováváno sperma odebrané v neschváleném zařízení.
- Pokud je v inseminační stanici hodnoceno a upravováno sperma odebrané v jiné schválené inseminační stanici, musí být zpracováno v jiné době a s použitím jiných pomůcek, než se používají pro úpravu vlastního spermatu.
- Každá jednotlivá dávka spermatu je označena datem odběru, plemenem a číslem býka, veterinárním schvalovacím číslem inseminační stanice.
- Inseminační dávky jsou skladovány v samostatných kontejnerech.
- Mrazící prostředek lze použít pouze jednorázově.
- Všechny pomůcky přicházející do styku s dárcovským zvířetem nebo se spermatem jsou dezinfikovány/sterilizovány před každým použitím (s výjimkou nástrojů na jedno použití).
- Nádobý pro skladování a přepravu inseminačních dávek jsou dezinfikovány/sterilizovány před každým plněním.
- Personál inseminační stanice je odborně způsobilý.
- Podmínky schválení jsou pravidelně kontrolovány úředním veterinárním lékařem.

Jaké jsou veterinární požadavky na býky v inseminačních stanicích?

1. Všichni býci jsou během 30 dnů před zahájením karantény vyšetřeni na:

- tuberkulózu skotu;
- brucelózu skotu;
- enzootickou leukózu skotu;
- infekční rinotracheitidu skotu (IBR) – *pokud nepochází z hospodářství prostého*;
- bovinní virovou diarrhoeu.

2. Všichni býci jsou v období karantény trvající minimálně 28 dnů vyšetřeni na:

- brucelózu skotu;
- infekční rinotracheitidu skotu (IBR);
- bovinní virovou diarrhoeu;
- kampylobakteriózu (*Campylobacter fetus* ssp. *venerealis*);
- trichomonádovou nákazu (*Trichomonas foetus*).

3. Všichni býci v inseminační stanici jsou 1× ročně povinně vyšetřeni na:

- tuberkulózu skotu;
- brucelózu skotu;
- enzootickou leukózu skotu;
- infekční rinotracheitidu skotu (IBR);
- bovinní virovou diarrhoeu – *vyšetření na protilátky u séronegativních býků, vyšetření na přítomnost viru u sérologicky pozitivních býků*;
- kampylobakteriózu (*Campylobacter fetus* ssp. *venerealis*);
- trichomonádovou nákazu (*Trichomonas foetus*).

4. Chovatel má povinnost hlásit nákazy zvířat uvedené na seznamu nákaz podle čl. 5, písm. 1. a) a b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/429 o nákazách zvířat a o změně a zrušení některých aktů v oblasti zdraví zvířat („právní rámec pro zdraví zvířat“).

Vzhledem k aktuální nákazové situaci v ČR v souvislosti s výskytem katarální horečky ovčí (KHO) byla 1.5. 2025 vydána Mimořádná veterinární opatření a ČR byla rozdělena na území v pásmu a území mimo pásmo (prosté nákazy). Chovatelům nebo provozovatelům zařízení se při přemísťování zárodečných produktů získaných ze zvířat po datu 6. 9. 2024 nařizuje splnit při jejich přemísťování z pásma mimo pásmo na území ČR podmínky bodu 3 oddílu 2 kapitoly 2 části II přílohy V nařízení (EU) 2020/689 (což jsou stejné zdravotní záruky, které je nutné splnit při přesunech inseminačních dávek mezi státy EU, jak je uvedeno níže) To neplatí, v případě, že byly zárodečné produkty získány ze zvířat chovaných v ČR v období od 29. 1. 2025 do 30. 4. 2025.

Jaká jsou pravidla pro přesun inseminační dávky mezi státy EU?

Každá zásilka spermatu musí být doprovázena veterinárním osvědčením (TRACES), potvrzeným úředním veterinárním lékařem příslušným pro plemenářské zařízení.

Vzory veterinárních osvědčení jsou k dispozici na webu Státní veterinární správy: <https://www.svscr.cz/obchodovani-s-veterinarnim-zbozim/osvedceni-v-ramci-eu/zvirata-sperma-vajicka-embrya-traces/>.

Vzhledem k tomu, že aktuálně není celé území ČR úředně prosté KHO, je potřeba při přesunu inseminačních dávek plnit zdravotní záruky požadované v TRACES certifikátu BOV-SEM-A-INTRA v části II.2.8.

Nelze splnit podmínku II.2.8.1. držení dárcovských zvířat v ČR prostém KHO ani podmínky II.2.2. a II.2.3. držení dárcovských zvířat v oblasti sezónně prosté KHO (ČR nemá schválený eradikační program pro KHO ani písemný souhlas jiného ČS), ani podmínku II.2.4. držení dárcovských zvířat v zařízení chráněném před vektory (takové zařízení v ČR není).

Je tedy nutné splnit buď podmínku II.2.5.:

dárcovská zvířata byla s negativními výsledky podrobena sérologickému vyšetření na protilátky proti viru katarální horečky ovčí sérotypů 1–24 provedenému v době 28 až 60 dnů od data každého odběru spermatu;

a/nebo podmínku II.2.6.:

dárcovská zvířata byla s negativními výsledky podrobena vyšetření na určení původce viru katarální horečky ovčí (sérotypy 1–24) provedenému na vzorcích krve odebraných při zahájení a při posledním odběru spermatu a v průběhu odběru spermatu v intervalech alespoň každých 7 dnů v případě testu izolace viru nebo alespoň každých 28 dnů v případě testu PCR.

Z požadavků na záruky vyplývá, že v zařízení musí v pravidelných intervalech probíhat **bud' sérologický monitoring** nebo **virologický monitoring** (PCR) na katarální horečku ovčí u dárcovských zvířat (býků).